

Sadržaj

---

1. Uvod: svrha i tematika ove knjige	11
2. Piagetova polazišta i temeljni istraživački interesi: genetska epistemologija	13
2.1 Biografski korijeni: povezivanje teorije spoznaje i biologije	13
2.2 Ekskurs: Kantova teorija spoznaje kao (jedna) bitna determinanta u Piagetovu načinu razmišljanja	14
2.3 Piagetov pokušaj da ljudsku spoznaju učini transparentnijom pomoću analize njezine geneze: genetska epistemologija	17
2.4 Empirijski izvori genetske epistemologije	18
2.4.1 Psihologija djece i mladih	18
2.4.2 Povijest znanosti	19
2.4.3 Usporedba između ontogenetsko-individualnog (psihologija djece i mladih) i kolektivnog (povijest znanosti) spoznajnog razvoja. Pitanje A. Einsteina	19
2.5 Biografske posljedice	22
3. Piagetova teorija spoznajnog razvoja: temeljni pojmovi i značajke	25
3.1 Pretpostavka genetskog kontinuuma između izvorno-temeljnih životnih pojava i najrazvijenijih spoznajnih postignuća	25
3.1.1 Funkcionalne konstante kontinuuma	26
3.1.1.1 <i>Adaptacija: asimilacija i akomodacija</i>	26
3.1.1.2 <i>Organizacija</i>	27

3.1.2	Promjenjivi aspekti kontinuuma	28
3.1.2.1	<i>Instrumentalne strukture i organi</i>	28
3.1.2.2	<i>Sadržaji</i>	28
3.1.3	Cjelokupna struktura Piagetova razvojnog kontinuuma	29
3.1.4	Zorni primjeri	29
3.1.4.1	<i>Somatski</i>	29
3.1.4.2	<i>Psihički-spoznajno</i>	30
3.2	Kognitivna shema	32
3.2.1	Strukturalne značajke	32
3.2.2	Dinamičke značajke	33
3.2.2.1	<i>Reproduktivna asimilacija</i>	34
3.2.2.2	<i>Generalizirajuća asimilacija</i>	35
3.2.2.3	<i>Diferencirajuće-rekognicijska asimilacija</i>	35
3.2.2.4	<i>Recipročna asimilacija</i>	37
3.3	Ekvilibrij ili ravnoteža	38
3.3.1	Posebosti biološkog i psihološkog pojma ravnoteže. Reguliranje. Uravnoteženje kao samoreguliranje.	38
3.3.2	Spoznaje kao procesi uravnoteženja	40
3.3.3	Dijalektika između konzervativnih i progresivnih tendencija u procesu uravnoteženja	41
3.3.4	Značajke viših stanja ravnoteže	41
3.4	O Piagetovu biologizmu	43
3.5	O Piagetovoj predodžbi o čovjeku	45
4.	O Piagetovoj metodologiji	47
5.	Kognitivni razvoj kao slijed strukturalno različitih razdoblja	53
5.1	Općenito o Piagetovim razvojnim stupnjevima	53
5.2	Razdoblje senzomotoričke inteligencije (ca. 0 – 2. godina)	55
5.2.1	Bitne značajke senzomotoričke inteligencije	55
5.2.2	Šest podstupnjeva senzomotoričkog razvojnog razdoblja	58
5.2.2.1	<i>Prvi stupanj: urođeni refleksi i koordinacija instinkata kao temelj daljnjeg kognitivnog razvoja (ca. 0 – 1. mjesec)</i>	58

	7
5.2.2.2 <i>Drugi stupanj: primarne cirkularne reakcije. Stvaranje prvih navika. Prva koordinacija senzomotoričkih shema (ca. 1. – 4. mjesec)</i>	59
5.2.2.3 <i>Treći stupanj: sekundarne cirkularne reakcije. Pojačana okrenutost prema vanjskom svijetu. Predstupnjevi intencionalnog ponašanja (ca. 4. – 8. mjesec)</i>	60
5.2.2.4 <i>Četvrti stupanj: intencionalno ponašanje (ca. 8.– 12. mjesec)</i>	62
5.2.2.5 <i>Peti stupanj: tercijarne cirkularne reakcije. “Eksperimentalno” postupanje. Traženje i otkrivanje novih shema sredstva (ca. 12.– 18. mjesec)</i>	64
5.2.2.6 <i>Šesti stupanj: Prijelazni stupanj: početak interiorizacije i razvoja uloge simbola (ca. 18.– 24. mjesec)</i>	68
5.3 Razdoblje predoperacionalnog mišljenja (ca. 2.– 7. godina)	71
5.3.1 <i>Razvoj uloge simbola, jezičnog, pretpojmovnog i transduktivnog mišljenja (ca. 2.– 4. godina)</i>	71
5.3.1.1 <i>Razvoj uloge simbola</i>	71
5.3.1.2 <i>Razvoj i uloga jezika</i>	72
5.3.1.3 <i>Razlike i ekvivalencije predoperacionalnog mišljenja i senzomotoričkog spoznavanja</i>	
5.3.1.4 <i>Istaknute značajke predoperacionalnog mišljenja za razliku od kasnijih razvojnih stupnjeva: konkretna slikovitost i povezanost s vanjskim djelovanjem. Centriranje. Ireverzibilnost. Pretpojmovi. Transduktivno zaključivanje.</i>	76
5.3.2 <i>Zorno mišljenje (ca. 4.– 7. godina)</i>	82
5.3.2.1 <i>Konfiguracije</i>	82
5.3.2.2 <i>Regulacije</i>	83
5.4 Razdoblje konkretnih operacija (ca. 7. – 11. godina)	85
5.4.1 <i>Značajna obilježja operacija</i>	85
5.4.1.1 <i>Aktivnost</i>	85
5.4.1.2 <i>Sistematizacija</i>	85
5.4.1.3 <i>Decentriranje</i>	86
5.4.1.4 <i>Reverzibilnost</i>	87
5.4.2 <i>Opis operacionalnog mišljenja pomoću matematičko-algebarskih i formalno-logičkih jezičnih sredstava</i>	88
5.4.2.1 <i>O usvajanju matematičko-algebarskog i formalno-logičkog jezika da bi se opisalo operacionalno mišljenje</i>	88
5.4.2.2 <i>Model strukture grupiranja</i>	89

5.4.2.3	<i>Granice kvalitete prikaza matematičko-algebarskih i formalno-logičkih struktura modela</i>	92
5.4.3	Razdoblje konkretnih operacija kojima se odlikuju operacionalni sustavi	92
5.4.3.1	<i>Logičke i aritmetičke operacije: klasifikacija, serijacija, sustavi brojeva</i>	92
5.4.3.2	<i>Prostorno-vremenske ili "infralogičke" operacije</i>	94
5.4.3.3	<i>Sustavi operacija na području moralnog i socijalnog ponašanja</i>	95
5.4.4	Granice i ograničenja konkretno-operacionalnog mišljenja	96
5.5	Razdoblje formalnih operacija (ca. nakon 11. godine)	97
5.5.1	Značajna obilježja formalno-operacionalnog mišljenja	97
5.5.1.1	<i>Bitne razlike u odnosu prema konkretno-operacionalnom mišljenju</i>	97
5.5.1.2	<i>Logika iskaza i operacije drugog stupnja</i>	98
5.5.1.3	<i>Uključivanje mogućeg i hipotetsko-deduktivno postupanje</i>	99
5.5.1.4	<i>Kombinatorika</i>	100
5.5.2	Posebne formalno-operacionalne sheme	102
5.5.2.1	<i>Proporcionalnost, vjerojatnost i povezanost</i>	102
5.5.2.2	<i>Koordinacija više sustava odnosa i relativnost kretanja</i>	103
5.5.3	Opis formalno-operacionalnog mišljenja pomoću matematičko-algebarskih i formalno-logičkih jezičnih sredstava	104
5.5.4	Načelne značajke mišljenja kod mladih	105
5.5.4.1	<i>Veća usmjerenost prema općenito-apstraktnom, hipotetski-mogućem i alternativno-socijalnom</i>	105
5.5.4.2	<i>Mladenački egocentrizam i njegovo otklanjanje</i>	106
5.5.4.3	<i>Sklonost deduktivnom mišljenju</i>	107
5.5.5	Uvjeti za stvaranje formalno-operacionalnih struktura mišljenja	108
6.	Kritičko vrednovanje Piagetove razvojne psihologije	109
6.1	Raspon, kompleksnost i heterogenost	109
6.2	Važnost u odnosu na poboljšanu spoznaju samoga sebe i upravljanje čovjeka samim sobom	110
6.3	Daljnji stvaralački razvoj u odnosu na biheviorizam i psihoanalizu: Piagetova spontana interakcijska predodžba o čovjeku	113

6.4 Problemi stvaranja teorije	113
6.5 Filozofsko-spoznajnoteorijska važnost i interdisciplinarna razmjena	117
6.6 Prednosti i nedostaci Piagetovih empirijskih radova	118
6.7 Rezultati istraživanja sljedbenika Piagetove teorije	119
6.8 Moguće i poželjne dopune Piagetova razvojnog modela	122
Zaključak	127
Literatura	129
Kazalo	135